

Dosarul nr.2ra-838/19

prima instanță: Judecătoria Cimișlia, sediul Leova (Jud: S. Gurițanu)
instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (Jud: D. Fajenco, G. Colev, L. Caraianu)

ÎNCHEIERE

8 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Nicolai Nicolaev
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolai Nicolaev
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a
Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile
ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de
judecată

împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Comrat, prin care
s-a respins apelul depus de Nicolai Nicolaev și s-a menținut hotărârea din 25
septembrie 2018 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova,

constată:

La 10 iulie 2017, Nicolai Nicolaev a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a
Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile
ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de
judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 6 septembrie 2012,
Procuratura raionului Basarabeasca a intentat în privința lui o cauză penală de
învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal. Conform
ordonanței din 1 octombrie 2012, Nicolai Nicolaev a fost recunoscut în calitate de
bănuț în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal.

Astfel, reclamantul a menționat că în privința sa a fost aplicată măsura
preventivă obligația de a nu părăsi localitatea.

Nicolai Nicolaev a relatat că prin sentința din 25 noiembrie 2013 a Judecătoriei
Basarabeasca a fost condamnat în baza art. 328 alin. (1) Cod penal la amendă în
mărime de 200 unități contravenționale, în sumă de 4000 lei, cu privarea de drept de
a ocupa funcții publice electiv sau de numire din cadrul administrației publice de
toate nivele și a altor organe statale, municipale și private ale Republicii Moldova
pe un termen de 3 ani.

La 20 iunie 2014, prin decizia Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Nicolai Nicolaev cu menținerea sentinței din 25 noiembrie 2013 a Judecătoriei Basarabeasca.

Prin decizia din 11 noiembrie 2014 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul ordinar declarat de către Nicolai Nicolaev, fiind casată sentința din 25 noiembrie 2013 a Judecătoriei Basarabeasca și decizia din 20 iunie 2014 a Curții de Apel Chișinău cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care a fost încetat procesul penal în privința lui Nicolai Nicolaev, învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, deoarece acțiunile lui constituie contravenția prevăzută de art. 318 alin. (2) Cod Contravențional. Totodată a dispusă eliberarea de răspundere contravențională a lui Nicolai Nicolaev, deoarece conform art. 30 Cod Contravențional, termenul de aplicare a sancțiunii contravenționale a expirat.

Reclamantul a menționat că urmărirea penală a fost pornită la 6 septembrie 2012, iar cazul a fost finisat la 11 noiembrie 2014, adică a durat aproximativ 2 ani.

În acest sens, reclamantul a notat că în această perioadă în privința sa a fost aplicată măsura preventivă de a nu părăsi localitatea, ceea ce consideră reclamantul constituie o încălcare nu doar a dreptului la libera circulație, dar și a dreptului la muncă și la libera alegere a muncii.

Reclamantul a accentuat că prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești i-a fost cauzat un prejudiciul moral în sumă de 200 000 lei.

Nicolai Nicolaev a solicitat încasarea din contul statului prin intermediul Ministerul Justiției în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 200 000 lei.

Prin hotărârea din 25 septembrie 2018 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, acțiunea depusă de Nicolai Nicolaev a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d. 160-161).

Prin decizia din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Comrat, a fost respins apelul depus de Nicolai Nicolaev și a fost menținută hotărârea din 25 septembrie 2018 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova (f.d. 199-207).

Pentru a hotărî astfel, instanțele de judecată au reținut că pentru angajarea statului la repararea prejudiciului material cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, or, nu orice acțiune ale organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

Totodată instanțele au menționat că altă condiție necesară pentru atragerea statului la răspundere privind repararea prejudiciului material este actul de reabilitare, care certifică de fapt comiterea erorilor judiciare.

Astfel, instanțele au notat că decizia din 11 noiembrie 2014 a Curții Supreme de Justiție nu constituie actul de reabilitare. Or prin decizia enunțată a fost încetat procesul penal în privința lui Nicolai Nicolaev, învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, deoarece acțiunile lui constituie contravenția prevăzută de art. 318 alin. (2) Cod Contravențional. Totodată a fost dispusă eliberarea de răspundere contravențională a lui Nicolai Nicolaev, deoarece conform art. 30 Cod Contravențional, termenul de aplicare a sancțiunii contravenționale a expirat. În acest sens, instanțele au specificat că încetarea procesului din motivul expirării termenului nu constituie temei de reabilitare.

La 14 ianuarie 2019, Curtea de Apel Comrat a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 208, vol. I).

La 15 februarie 2019, Nicolai Nicolaev, prin intermediul oficiului poștal, a depus recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

Recurentul Nicolai Nicolaev în motivarea recursului, a indicat că instanța de apel la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Astfel recurentul a menționat că acțiunea urmează a fi examinată prin prisma prevederilor art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. În acest context, recurentul a considerat că încetarea procesului penal în legătură cu faptul că acțiunile lui constituie contravenție îi dă dreptul de a depune prezenta cerere de chemare în judecată cu privire la repararea prejudiciului material.

La 27 martie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs lui Ministerului Justiției și Procuraturii Generale a Republicii Moldova, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data stabilită pentru examinarea cauzei, Ministerul Justiției și Procuratura Generală a Republicii Moldova nu a înaintat referință la cererea de recurs depusă de Nicolai Nicolaev, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Nicolai Nicolaev, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

În procedura de filtru, instanța de recurs a reținut că decizia integrală a instanței de apel din 13 decembrie 2018 a fost expediată în adresa părților la 14 ianuarie 2018 (f.d. 208 vol. I) însă conform avizului de recepție se confirmă faptul că recurentul a recepționat decizia instanței de apel la 22 ianuarie 2019 (f.d. 216, vol. I).

Astfel, în atare situație, instanța de judecată a constatat că recursul declarat de Nicolai Nicolaev la 15 februarie 2019 este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În aceeași ordine de idei, materialele cauzei au confirmat faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al acestei căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiasvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*a se vedea*, *de exemplu*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*,

para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, ibidem, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, para. 41, *Marc Brauer*, ibidem, para. 35; *Miessen*, ibidem, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Nicolai Nicolaev este formulată în baza art. 432 alin. (2) lit. a), b) și c) din Codul de procedură civilă, așa cum prevede art. 437 alin. (2), lit. f) din Codul de Procedură Civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentului întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de

recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 24; *Beniamin Nersesyan*, *ibidem*, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurentul Nicolai Nicolaev a formulat prezenta cerere după ce a avut posibilitatea de a fi audiat de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Nicolai Nicolaev nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Nicolai Nicolaev se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru